

ՎԻԹԹՈՐԻԱ ԱՂԱՆՈՒՐ

Վիթթորիա Աղանուր, դուստրը Հայու մը եւ Վենետիկոնի մը, Միլան ծնած ու գաստիարակուած, ազնուական, գեղեցիկ, գրահմուտ, կը յիշեցնէ իտալական Վերածնութեան այն կիները որոնք մտաւոր զարդն իբրեւ գոհարեղէններու ամենէն անգինը կը կրէին իրենց վրայ: Այդքան այլազան արիւնները որ Վիթթորիա Աղանուրի երակներուն մէջ կը խառնուին, եւ զոր Վենետիկի մեղկ անուշութիւնը յաջողած է ներդաշնակել, տարօրինակէս կը շաղապատեն իր գործին մէջ մտածման առնականութիւնը Արեւելքի կանացի շնորհներուն հետ: Ինչ իր ուղածն ու չուղածը գիտէ: Նրեւակայութեան հոսանքին անձնատուր չ'ըլլար՝ կոմսուհի Լարային պէս, բայց եւ Ալինտա Պրունամոնթիին նման ինքզինքը բոլոր զաղփազփութիւններէն վեր չ'զգար. փորձութիւնը կը կրէ եւ կը յաղթահարէ զայն: Բայց իր երազը կ'ուղղուի անոնց կողմը որոնք թեւաւոր միտքերն վրայ են հեծած: Գործողին աղջիկը որ ներդաշնակօրէն ողբացած է իր հայրը՝ «արեւուն մուտքին», իր թորիչը կ'առնէ՝ առաջին ստուերներն ինկած պահուն, *severa e gentile*, խառնուելու համար բանաստեղծներուն, զոր երազը կը քաշէ կը տանի գիշերային արշաւանքի մը մէջ:

Հիմա որ Ալինտա Պրունամոնթի լուծ է, եւ Ասա Նեկրի ինքն իր մէջ ամփոփուած՝ քնարը նորէն ձեռք առնելէ առաջ, Վիթթորիա Աղանուր կրնայ նկատուիլ իբրեւ իտալիոյ առաջին բանաստեղծուհին: Իր զգացման հազուադիւր խորութիւնը, իր անվիճելի ինքնատրպութիւնը, իր ռաւանութիւնն անթերի եւ դասական ձեւը, իր երկրին բոլոր բանաստեղծներուն եւ քննադատներուն յարգանքին արժանի կացուցած են զինքը: Կոմսուհի Լարա սապէս որակած է զէնի. «Մեր գեղեցիկ ու հմուտ ու իտէալ Վիթթորիան»: Նոնչիոնի, տէ կուպերնաթիս, Քարտուչչի, Ֆրատալէթթօ, Մաթիլտէ Սէրասօ, ամէնքն ալ կը միաբանին զինքը ամենադեղեցիկ գովեստներով ներբողելու: Գնահատուած քննադատ մը որ «Նուանտա» կը ստորագրէ, զէնի սապէս է դատած. «Վիթթորիա Աղանուր հոգիէն բանաստեղծ է, բարձր ու խորին ներշնչմամբ, մտածմանց ինքն ստպու-

թեամբը, ձեւին մաքրութեամբն ու փափկութեամբը: Ինծի համար (եւ ես մինակը չեմ այսպէս մտածող) էն այսօր իտալիոյ առաջին բանաստեղծուհին է, որովհետեւ ունի ազնուութիւն եւ շնորհ, զգացում՝ առանց լալկանութեան, ուժ՝ առանց կարծրութեան: »

ԺԱՆ ՏՈՐԵՆՍ

Լուսնին տակ, հազար ձիւղերով:

Մարտազոյ գունչիւնի մը ձայնովը կարծես մղուած,

Կ'երթան, կը թռչին, հեծնու, ապերասան,

Սեւ երկրներուն բաշին վրայ ծած:

Կո'յր, խե'նթ, չեւ տեսներ, գեղեցիկ (կոյրները,

Բլուրներուն վրայ՝ ինքնամատոյց սթեպուկներուն ող-

Ոչ ալ հեղաշրջներուն լոյսերը որ գիշերը հանգչելու

Կը հրաւիրեն՝ մեափող լիճերուն եղբորքը:

Ո'չ, ո'չ, ո'չ: Միշտաւորիկ, լուսաշող, թեւաւոր,

Ահեղ գեղեցկութեամբ մը գեղեցիկ.

Հրամայող ու միանգամայն փաղաքշական ձայնով մը

Կը կանչէ զանոնք ա'յնքան տարիներ ի վեր երազուած երազը:

Հո'ն, հեռո'ն, յամառօրէն կը կանչէ.

Եւ դէպ ի հոն հեռուն՝ կը թռչի մաւր:

Ու անխոհմ: հրոսը, դէպ ի հոն ուր անգութ խօսք մը

Իրենց վառ ցանկութեան կրակը պիտի մարէ:

Ահաւի խօսքը անգունդին մէջն է,

Որ անյադօրէն իրեն կը քաշէ ու կը լափէ

Անոնք որ գիշերին կախարդանքներուն դէմ կը խիզախեն

Ու կը վազեն դէպ ի անիրական պատկերները որ այս աշխարհիս չեն պոսկանիր:

Բայց ի'նչ կ'ըլլայ ի'նչ փոյթ. — երազը կը ստէ՝

Ամեն բան ունայն է: Ի՞նչ փոյթ... Բառա'ջ: Ես ձեզի հետ եմ,

Եղբայրներ՝ ու յուսահատօրէն

Իմ ձեռն կը խօսեմ, կը խօսեմ, կը խօսեմ:

ՎԻԹԹՈՐԻԱ ԱՂԱՆՈՒՐ